

sprejmó kranjske deske in tramovi. C. kr. ministerstvo je prošnjo uslišalo.

2. Prosila je zbornico na Reki, naj naznani ta-mošnje tržne navade.

3. Vložila je prošnjo na c. kr. ministerstvo za uk in bogočastje, naj bi se v Kranjski ustanovile obrtne strokovne šole.

4. Vložila je prošnjo do glavnega ravnateljstva južne železnice, naj se vpeljejo tour in retour vozni listki.

e) Dopisi c. kr. deželne sodnije v Ljubljani zaradi

a) vpisa firme J. Singer v Idriji,

b) izbrisa firme V. Seunig v Ljubljani,

c) vpisa sprememb pri firmi Terpinc & Zeschko poleg Ljubljane.

f) Dopis c. kr. okrožne sodnije v Rudolfovem zaradi vpisa firme Helene Pohar v Radečah.

g) Razglasili so se: ukazi, razpisi o udobavi in druge važne stvari, izdala so se pa: Potrdila o izvoru; dalje potrdila o cenah blaga in pojasnila o solidnosti firm; naslovi in firme so se naznanjale privatnim osebam; konečno odposlali so se dopisi do obrtovoalcev zaradi statističnih podatkov.

(Dalje prihodnjič.)

Zemljepisni in narodopisni obrazi.

Nabral Fr. Jaroslav.

47.

Jabolčnik.

Priroda je vinskemu trsu potegnila meje, preko katerih ne more priti. Na zemlji je mnogo krajev, kjer premala ali prevelika toplina overa razvoj trsja. Ali tudi v takih krajih, kjer vino ne rodeva, živé ljudje, ki ljubijo razdražljivo pijačo. In malo ne povsodi našli so ljudje v rastlinstvu takih sredstev, ki jih razveseljujejo, razblažujejo, razdražujejo in upijanajo. No, vsa ta sredstva ostajajo daleč v plemenitosti in v delovanju za vinom. In za čudo, med temi sredstvi nahajamo tudi takih proizvodov, ki se v bitnosti ne razlikujejo od navadnega vina, tako da jih ljudje po pravici vino nazivajo. Človek je našel kakor v hladnejših, tako tudi v tropskih krajih rastlin, iz katerih se more sladek sok izvleči, da ž njega vino dela. Hladnejši kraji imajo svoja vina s sadja in breze, a toplejši s palm in aloj. Ali vsa ta vina nimajo one kulturne vrednosti, ki jo ima vino z grozdja.

Glavna in najznamenitejša sestavina grozdja je sladkor, ki se pretvarja v alkohol in v ogljenčevo kislino. V tem se zlagajo tudi ostala vina. Vsi oni rastlinski deli, s katerih človek vino dobiva, morajo v sebi imeti sladova. Ali v vsem drugem se ta vina razlikujejo od navadnega vina. V njih so druge kisline, druge sestavine, in zato nimajo onega plemenitega vonja in okusa, s kakoršnim se naše vino odlikuje. Ali kjer ni boljšega, morajo se ljudje ž njim zadovoljiti.

Med rastlinami v Evropi, s katerih ljudje vino delajo, gre pri nas prvo mesto jabolku. Divja jablana ali lesnika raste po vsi Evropi razen na krajnem severju, potem raste v Anatoliji, na južnem Kavkazu in po severni Perziji. Okolo Trapezunta so našli cele gozde lesnik. V vzhodni Aziji ni lesnike, in zato je vzhodni Azijci niso poznali. Zahodni pa so jo morali dobro poznati, in kedar so došli v Evropo ter so jo tu tudi našli, dali so jej svoje sanskrtsko imé. Zato se v mnogih jezikih evropskih isto imé ponavlja. Irski aball, staronemški aphal, novonemški apfel, anglosaski

appel, skandinavski apli, litavski obolys, slovenski jabolko. Grki in Rimci imeli so posebno imé. Kedaj in kje so začeli lesnike cepiti, o tem samo ugibamo. V ostankih stavb na kolih nahajamo veliko množino posušenih jabolk, in skoro bi trdili, da so to bila cepljena jabolka, če tudi so bila že zeló drobna.

Jablana raste in rodi mnogo dalje na severju od vinskega trsa, in Bog zná, kedaj je človeku padlo v glavo, da je začel s sladkega jabolčnega soka delati pijačo, katera mu nadomestuje pravo vino. Ljudem, ki so domá v vinskem kraju, ne gré v slast jabolčnik, prelahka pijača je njim, in čudijo se, da se taka pijača vino imenuje. Ali vendar se take pijače mnogo napravi in popije, vzlasti na severnem Francoskem (v Normandiji), na severnem Nemškem, na Angleškem, na Irskem in v severni Ameriki.

Ako primerjamo sok grozdov z jabolčnim, najti hočemo, da v obojem je kisline in sladora, ali v vse drugem razmerju. V dobrem zrelem grozdju računa se na en del kisline štirideset delov sladora. Po vsem tem je toraj jasno, da jabolčnik mora slabejši biti od navadnega vina. Ali kislina jabolkova ni tako ostra kot grozdova, ampak bolj blaga, in zato se taka pijača vendar dá piti. S svojo kislino jabolčnik ugaša žejo, ali ljubkosti nima take, da bi človeka razblažil.

Za jabolčnik je vsako jabolko dobro, ali vendar imajo v vsakem kraju posebne vrste, katere imajo prednost. Kedar jabolka dozore, oberó jih in razkosajo, za kar imajo posebne priprave, dejal bi maline. Razkosana jabolka gredo v tiskalo ali prešo, nekako takošno, kakoršno imamo za grozdje. Iztiskana ali izprešana kaša se še enkrat ali dvakrat zmeša, in potem zopet pretisne, da se še več soka izcedí iz nje. Izcejeni sok se nalije v sode, da v njih povre. Kar veljá o vrenju navadnega mošta, veljá tudi o jabolčnem. Glavno vrenje traje dalje ali manje časa, kakor je toplina večja ali manja. Pri jabolčniku nimajo nikoli toliko skrbi in pazljivosti, kakor pri navadnem vinu, in to je krivo, da je slabejši, kakor bi mogel biti. Kjer se dobro gospodari, ne točijo ga do februarja. Do tega časa se je vino učistilo, pretočijo ga v druge sode, in nastavijo za vsakdanjo uporabo. Dolgo se ne drží jabolčnik, prerad ukisne.

Jabolčnik pripravljajo in kvarijo na razne načine, kakor navadno vino. Ako gospodar hoče imeti pijačo za delavce, tedaj izprešano kašo zalije z vodo, da se sok iz nje laglje izcedí, s tem pa tudi vino samo pre-dela, kislina namreč se več ne čuti toliko. Ako hoče imeti močnejše vino, tedaj ravná z izcejanim sokom tako, kakor to Gall za navadno vino priporoča. Tak galizovan jabolčnik more umen gospodar tudi primešavati pravemu belemu vinu.

Kakor od navadnega vina, tako je tudi od jabolčnika mnogo vrst. Vsaka vrsta jabolk ima svoje vino, in to se zopet menja vsled podnebja, zemlje in lege, kjer jabolka zorevajo. Tudi za jabolčnik so dobre in slabe letine, pa tudi na prirejevanju njegovem je mnogo ležeče, da je pijača boljša ali slabejša. Toda z najboljših jabolk se ne more napraviti vino, ki bi se moglo meriti z najslabejšimi vini hrvaškimi. V jabolčniku ni one plemenitosti, onega vonja in okusa, ki nam toliko ugaja pri navadnem vinu. Toda vkljub temu ljudstvo v severni Francoski vendar le preslavlja svoj jabolčnik, ter mu tudi pesme zлага.

Najboljši jabolčnik se naziva „cider“, rodeva v Normandiji, kjer se ga sploh veliko naredí, in raznih vrst velé da okolu sto. Najlaglje menda spoznavajo dobroto jabolčnikovo po okusu, ki ga dobiva od zemlje, na kateri jabolka zorevajo. Jabolčnik z ene in iste vrste jabolk izprešan je drugačnega okusa, če jablana raste na ap-

neni, ilnati ali peščeni zemlji, in ta okus je tako jasno izražen, da se človek ne more motiti.

Vino s hrušek se pripravlja prav tako, kakor z jabolki. Hruške imajo v sebi mnogo več sladkorja, ali manj kisline od jabolki, in zato je hruševca sladkejši in močnejši, ker ima več alkohola. S samih hrušek se malo vina napravi, ali kjer jih imajo veliko, tam jih navadno pomešajo med jabolka, ter tako zboljšajo jabolčnik.

Iz deželnega zbora.

V. seja 22. decembra.

Tri točke dnevnega reda te seje dale so povod k obširnejši razpravi.

Najprej vprašal je bar. Apfaltrern pri prvem branji predloga deželnega odbora z načrtom novega občinskega reda za Kranjsko, kako se je glasil dotični sklep lanskega leta. Na to mu odgovori poročevalec Detela, da bi se gospod baron tudi lahko sam potrudil in pogledal v stenografični zapisnik, potem pa vendar-le prečita dotični sklep, ki je tako splošen, da je smel deželni odbor po njem storiti, kar koli. — Potem pričela se je sicer pri prvem branji redko kedaj navadna stvarna razprava, pri kateri so poslanci Apfaltrern, Deschmann in Schwegel trdili, da je ravnanje deželnega odbora protipravilno, ker je predložil načrt postave, o kateri se sam ni izrekel, jeli po njegovi volji ali ne. Poslanca Detela, Murnik ter deželni glavar grof Thurn in pa deželni predsednik baron Winkler pa so zagovarjali pravilno postopanje deželnega zbora, ki je sklenil ta načrt predložiti deželnemu zboru, da se vsaj o načelih te postave izreče. — Povod tolikim ugovorom naše opozicije dala je občeznana skrivnost, da je ta načrt postave izdelal gospod deželni predsednik baron Winkler sam na podlagi sklepov v ta namen sklicane enquete, in gospodje manjšine niso mogli zamuditi te prilike, da bi ne nekoliko ponagajali. — Druga točka, ki je dala povod k razgovoru, bila je prošnja filharmoničnega društva za podporo. Ko se nihče ni hotel oglasiti k besedi, vstane konečno dr. Poklukar ter pravi: Ko se je zadnjič razpravljala prošnja glasbene Matice, vedeli so izrekoma trije gospodje toliko ugovarjati zoper izredno podporo 200 gold. za to društvo za leto 1887., akoravno sami niso mogli tajiti, da je delovanje glasbene Matice občekoristno in akoravno je znano, da društvo nima nič premoženja, zelo pičle podpore in za l. 1887. primanjkljeja 1800 gold.

O gospodarskem stanju filharmoničnega društva pa smo čitali pred nekoliko dnevi v „Laibacherici“, katero gotovo tudi gospodje nasprotniki čitajo, da je društveni vodja dr. Keesbacher letnemu občnemu zboru z veliko zadovoljnostjo naznanjal, da je društvo (filharmonično) v teku preteklega leta s pomočjo državne, deželne in mestne podpore ter daril dobrotnikov moglo poplačati velike dolgove, pokriti vse redne stroške in vrh tega še 5000 gold. naložiti na kapital.

Ker morajo te stvari znane biti gospodom nasprotnikom, pričakoval sem, kedaj se bo vzdignil kedo, onih gospodov nasprotnikov, ki so toliko štedljivost priporočali pri podpori potrebni glasbeni Matici, da bi ugovarjal pri podpori društva, ki se more ponašati s tako srečnim gmotnim stanjem, katero se toraj gotovo ne more sklicavati na potrebo podpore. — Ker so pa štedljivi gospodje nasprotniki pri tej prošnji tako trdo molčali, zdelo se mi je potrebno to molčanje zabeležiti v stenografični zapisnik. — Jaz bi bil zoper podporo filharmoničnega društva, ker bi se pa to gotovo tako

tolmačilo, da to storim iz sovraštva zoper društvo, ker je nemško, bom tudi jaz glasoval za podporo, da se naši nasprotniki prepričajo, da jih mi nočemo posnemati v nasprotovanju zoper drugo narodnost v deželi, ampak da obema narodnostima pravični hočemo mir imeti.

Na to izgovarjala sta se nekoliko Deschmann in baron Schwegel, da bi filharmoničnemu društvu država ne dala podpore, ako bi jo odrekla dežela in da so pri Glasbeni Matici ugovarjali samo zoper izredno, ne zoper redno podporo. Dr. Poklukar pa je konečno še enkrat odgovoril, da so nasprotniki ugovarjali zoper potrebno podporo pri slovenskem društvu, da pa niso ugovarjali zoper podporo nemškega društva, akoravno to dobiva že toliko podpore z drugih strani, da deželne podpore ne potrebuje. — Podpora filharmoničnemu društvu sklenila se je potem soglasno.

Tretja točka, pri kateri je nastala razprava, bil je predlog deželnega odbora, da naj se privoli 300 gold. deželne podpore za živinozdravnika v Radoljici. O tej zadevi sklenil je finančni odsek prvič v smislu predloga deželnega odbora, drugič pa je uvaževal izrečen pomislek, da državo samo zadeva dolžnost plačevati in namestovati živinozdravnike in da bi bila potrata, ako dežela v ta namen iz svojega žepa kaj nakaže.

To stališče zastopal je poročevalec finančnega odseka dr. Poklukar, ki je predlagal, a) naj se ona ustanova 300 gold. (dosedaj dajana v podporo živinozdravniških učencev) ustavi, — b) c. kr. vladi izreče zahvala dežele za to, kar je uže v deželi namestila 7 c. kr. živinozdravnikov in c) c. kr. vlado naprositi, da kar prej nadomesti c. kr. živinozdravnike pri ostalih c. kr. okrajnih glavarstvih naše dežele. — Po zelo obširni razpravi sprejel se je predlog deželnega odbora, in pa druga dva predloga finančnega odseka.

Iz deželnega zbora štajerskega

omenjati je interpelacije poslanca M. Vošnjaka zaradi vojaških vaj v streljanju na strelišči pri Krškem, jeli se ne bo s tem ovirala vožnja po Savi.

Postava, zadevajoča lov tičev, po kateri bi se bila imela sedaj veljavna taka postava spremeniti, se je zavrgla. Zborovanje pretrgalo se je do 7. januarija.

Deželna zbornica dalmatinska in isterska

končala in sklenila sta uže svoje delovanje dne 22. t. m. V dalmatinskem deželnem zboru naglašal je zborov predsednik konte Vojnovič, da ste se hrvatski in srbski narod v teku leta bolj približala in gledé marsikaterih vprašanj uže složno delovala.

V goriškem deželnem zboru

je tudi delovanje šlo mirno spod rok. Zborovanje nadaljevalo se bo še le po sv. treh kraljih.

V koroškem deželnem zboru

sklenilo se je zaradi oddajanja prisiljenec, skleniti pogodbo za več let z deželo kranjsko in ne zidati lastne prisilne delavnice.

V tirolskem deželnem zboru

sprejela se je nova domobranska postava po vladinem predlogu, z edino bolj pomenljivo premembo, po kateri